

Sadakanyň gudraty

Category: Halk döredijiligi we rowaýatlar, Kitapcy

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Sadakanyň gudraty Halkyň hazynasyndan

► SADAKANYŇ GUDRATY

Selim diýen bir garyp ýigit biraz pul toplanyndan soň, söwdagärler bilen daklyşyp, daş ýurda sapara gidipdir. Gämi deňziň içinden ýüzüp barýarka, güýçli harasat turup, ýolagçylaryň üstüne uly howp abanypdyr. Tupan gämini iki ýana çaykap, agdararly bolanda asmandan: «Haý, Hudaý ýoluna sadaka bereweriň» diýen owaz eşidilipdir. Şondan soňam gämidäki baýlar, täjirler biri-birlere seredişip, sadaka bermän, tykryşyp oturypdylar. Selim garyp bolsa, şo bada kisesindäki teňňeleri çykaryp, «Hudaý ýoluna sadaka bolsun» diýäge-de, deňze oklapdyr. Şol demde bir ullakan lakga balyk suwuň ýüzüne çykaga-da, Selim garybyň oklan teňňelerini agzy bilen gapyp alyp, ýene deňze çümüp gidipdir. Onýança-da dünđerilen gämini suw basypdyr.

Bir haýukdan soň görse, Selim garyp deňizde gämiden gopan bir tagtanyň üstünde ýatanmyş. Dik oturyp seretse, ne gämi bar, ne-de ýoldaşlary, daş-töweregi çaykanyp ýatan ummanmyş. Geň görmeli zat, şemal ýogammyş welin, garybyň münüp oturan tagtasy bir tarapa zymdyrylyp ýüzüp barýarmyş. Bu ahwala geňirgenen Selim garyp seredip görüpdir welin, tagtany bir balyk gerşine mündürüp alyp barýarmyş.

Tagta bir gije-gündiz ýüzenden soň, seleňläp duran dag göze kaklyşypdyr. Gudrat bilen ölmän galandygyna haýran galyp oturan Selim garyp tagta kenara dirän badyna, ýere düşüpdir. Ol daga dyrmaşyp, bir jülgä barypdyr welin, perizat kysmy bir näzenin gyz öňünden çykypdyr. Selim garyp geňirgenmek bilen oňa garap durşuna:

– Ynsmysyň, jynsmysyň? – diýip sorapdyr.

– Ynsdyryn. Özüň haýsyndan bolarsyň? – diýip, gyz hem onuň özüne sorag beripdir.

– Menem ynsdyryn.

– Wah, «Ynsdyryn» diýen dilleriňe döneyin! Seni maña Allatagala ýollapdyr – diýip, gyz oňa tarap okdurylypdyr. Gelşine-de, Selim garyby garsa gujaklap, möňňürip aglamaga başlapdyr.

Gyz köşeşenden soň, Selim garyba özüniň nähilelik bilen bu ýere düşendigi barada gürrüň beripdir.

...Ol gün patyşanyň gyzy öz kenizleri, deň-duşlary bilen deňizde gezelenç edýär eken. Birden apy-tupan turup, gämi elenip başlaýar. Ýer-gök gapyşana dönüp, gämi leňňer atyp ugraýar. Adamlar gämini halas etmegiň aladasy bilen bolýarlar. Yüregin dowul düşen şa gyzy bolsa, «Ajygan ölmez, alňasan öler» diýenlerini edýär. Ol gämidäki gaýygy suwa taşlaýar-da, kenara tarap kürekläp ugraýar. Emma güýçli harasat oňa ýüzmäge maý bermeýär. Şo barmana ol aljyrap, küreklerini hem suwa gaçyrýar. Onsoň şemal gaýygy suwuň ýüzi bilen taýdyryp, nireleredir alyp gidýär. Telim günläp myçan gaýyk ahyry gelip, bir dagyň düýbündäki kenara urulýar.

Şa gyzy ýere düşüp, gaýygyny gyýçak daşlaryň birine baglandan soň, töwerege ser salýar. Görse, giden bir daglyk. Ol birbada hopugyp, aglap-eňrese-de, kem-kemden özüni ele alýar. Onsoň ol bir ýerden özüne ýaşar ýaly gowak tapynyp, ot-çöpleriň sypalyndan düşek edinibem jaýlaşýar. Dagdaky ir-iýmişleri iýibem naharlanyp ugraýar. Şeýle halda ol bir ýyla golaý yaşandan soň Selim garyba sataşýar.

Şa gyzy şu zatlar barada Selim garyba gürrüň beripdir-de:

– «Ýekelik Hudaýa ýagşy’ diýlip ýöne ýere aýdylman eken. Indi men seniň bilen ömrümiň ahyryna çenli şu ýerde galmaly bolsa-da razy – diýipdir.

Watany, dogan-garyndaşlarydyr dost-ýarlaryny küýsöp duran Selim garyp:

– Nähili-de bolsa, watana aşmagyň alajyny tapmaly – diýipdir.

– Wah, oňa ýetesi näme bar. Ýöne hany oňa gidip bolaýýarmy näme – diýip, şa gyzy jibrinipdir.

– Eger byçgydyr palta bolsa, gaýyk ýasanaga-da giderdik.

– Weý, meniň gaýygym kenarda daňylgy dur ahyry. Ýöne arman,

kürekleri bolmansoň, ýüzüp bolanok.

– Gaýyk bar bolsa, küregiň bir zady bolar.

Onsoň olar kürek ýasar ýaly agaç tapjak bolup köp sermenipdirler. Ýöne ellerinde ýaraglary bolmansoň, kürek ýasanyp bilmändirler. Olar gyzyň daňyp goýan gaýygyna münüp, elleri bilen kürekläp ýüzmekçi bolupdyrlar. Geň görmeli zat, olar şeýdip çala ugrukdyrypdyrlar welin, gaýygyň özi suwy iki bölüp, zymdyrylyp gidiberipdir. Gyz bu gudrata haýran galyp, geňirgenmek bilen gözlerini tegeläpdir. Selim garyp sadakaly wakany, balygyň eden kömegini gürrüň beripdir welin, şa gyzy:

– Sadaka bermegiň gudraty, gör, nähili uly eken. Menem tupan turanda Hudaýa tutunyp, sadaka beren bolsam, beýle güne düşmezdim – diýipdir.

Suwuň ýüzi bilen okdurylyp barýan gaýyk ertesi ir bilen kenara ýetipdir... Şol sapar tupan sowlandan soň, şa gyzyny gezelenje alyp gaýdan gämi yzyna dolanyp barypdyr. Şa gyzyny ýitirendikleri üçin, onuň goragçylary jezalaryny çekmeli bolupdyrlar. Emma, barybir, şa gyzyndan derek bolmandyr.

Gyzynyň ýitendigine bir ýyl bolan günü patyşa jemagaty üýşürüp, onuň patasyny almakçy bolupdyr. Edil şol günem oňa gyzynyň dolanyp gelendigini buşlapdyrlar. Şeýlelikde, patyşanyň toýy ýasa öwrülipdir. Ol şol toýda gyzyny nikalap, Selim garyba beripdir. Ogul perzendi bolmansoň, garrandan soň, patyşa Selim garyby tagta çykarypdyr.

Bazar ÖWEZOW,

Türkmenistanyň halk ýazyjysy.

#edebiyatwesungat Halk döredijiligi we rowaýatlar